

Antalya İli Korkuteli İlçesi Sert Çekirdekli Meyve Üretici Profiline Bitki Koruma Uygulamaları Yönünden İncelenmesi

R. AY¹, Ş. YALÇIN¹, E. SÖKELİ¹, İ. KARACA¹

Süleyman Demirel Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, 32260 / ISPARTA,

Özet: Bu çalışmanın amacı, ülkemiz üretici profilinden bir kesit olarak, tarımsal üretimin çeşitli aşamalarında üreticilerimizin karşılaştığı sorunları ortaya koymaktır. Araştırma alanını Antalya ili Korkuteli ilçesinde bulunan sert çekirdekli meyve üreticileri oluşturmuştur. Korkuteli’nde bulunan 100 üreticiye 20 soru yöneltilmiş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan üreticilerin % 9’u 500’ün üzerinde meyve ağacına sahiptir, % 18’i 21 yıldan fazla üreticilik yapmaktadır ve % 90’lık kesimi üreticiliği ailesi ve çevresinden öğrenmiştir. Üreticilerin % 98’i okur-yazar olup, sadece % 6’sı sert çekirdekli meyve yetiştiriciliği konusunda seminer, kurs vb. eğitim almıştır. Üreticilerin % 82’si karşılaştığı sorunların çözümü için ilaç bayilerine başvurmakta ve % 89’u bahçesindeki zararlı böcekleri tanıdığını ve bunun içerisinde % 89’u akar ve yaprak bitini bildiğini beyan etmektedir. Yüzde % 89’u bütün böceklerin zararlı olmadığını inanmakta ve % 67’si faydalı böcekleri tanıdığını ve % 34’ü doğal düşmanları koruyacak şekilde ilaçlama yaptığını bildirmektedir.

Anahtar kelime: sert çekirdekli meyve, bitki koruma uygulamaları, anket

Evaluation of the Stone Fruit Grower Profile Within the Context of Plant Protection Practices in Korkuteli District of Antalya Province

Abstract: The aim of this study was to determine the problems that stone fruit growers have to face, during agricultural production period. Answers of 100 growers to 20 questions were evaluated in Korkuteli district of Antalya.

It was determined that 9 % of the growers had more than 500 fruit trees. About 18 % of growers were engaged in agriculture for more than 21 years and 90 % of them had learned agricultural practices from their families. Although 98 % of growers were literate (educated), only 6 % of them had a special training on fruit growing, such as seminars, courses, etc. About 82 % of growers consult pesticide sellers about problems on plant protection and 89 % of them mentioned that they could recognize the pests in their orchards. Most of the growers believed that not all the insects were harmful. Approximately 67 % of growers recognized natural enemies of insects and 34 % of them reported that they used pesticides without harming natural enemies.

Key words: stone fruit, plant protection practices, inquiry

Giriş

Tarımsal üretim sürecinde yabancı otlar, çeşitli mikroorganizmalar ve hayvansal organizmalar değişik oranlarda kayıplara neden olmaktadır. Eğer bu etmenlere karşı gerekli önlemler alınmazsa kayıplar %100’e kadar çıkmaktadır. Bu nedenle bu etmenlere karşı savaşım zorunlu olmaktadır. Etkili bir savaşım için savaşım faaliyeti içerisinde yer alan üretici yeterli bilgi ve donanımına sahip olmalıdır. Yeterli bilgiye sahip olmadan yapılan savaşım çoğu zaman ciddi hatalara neden olmaktadır. Ülkemizde tarımsal savaşım denilince ilk olarak kimyasal savaşım düşünülmekte ve tek yönlü olarak uygulanmaktadır. Aydın’da yapılan bir çalışmada üreticilerin % 86.02’si, ortaya çıkan bitki zararlılarını yok etmek amacıyla kimyasal savaşım yöntemini tercih ettiği belirlenmiştir [2]. Tek yönlü kimyasal savaşım uygulaması zararlı organizmalarda direnç, üründe kalıntı

ve çevre kirliliği gibi sorunlara neden olmaktadır. Uygulanan bazı pestisitler buharlaşır, bazıları bitki yüzeylerinde rezidüler (kalıntı) halinde kalır, bazıları penetre olup bitki içinde metabolize olurlar, bazıları ise bitkilerde stabil olarak kalabilirler [1].

Aynı ilaçlar yada aynı gruptan ilaçlar sürekli kullanıldığında üründe kalıntıya ve zararlılarda dirence neden olur. Ülkemizde yapılan bir çalışmada bazı üreticilerin aynı pestisitleri çok uzun yıllardan beri (15-20 yıl) kullandıklarını belirlemişlerdir [5]. Isparta’da kiraz üreticilerinin % 74.74’ü üretimde aşırı ilaç kullanımının ürünlere ve çevreye zarar verebileceğini, % 28.26’sı ise aşırı ilaç kullanımının herhangi bir zararının olmayacağını düşündüklerini bildirmişlerdir [3].

Araştırma alanı olan Antalya ili Korkuteli ilçesinin, Tarım İlçe Müdürlüğü verilerine göre 2001 ve 2002 yılındaki sert çekirdekli meyve ağacı sayısı ve üretim miktarı meyve türlerine göre Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Korkuteli'nin 2001 ve 2002 yılında sert çekirdekli meyve ağacı sayısı ve üretim miktarı

Tür	2001		2002	
	Ağaç sayısı	Üretim (ton)	Ağaç sayısı	Üretim (ton)
Kayısı	142.000	5.190	148.500	6.000
Şeftali	212.800	3.908	220.300	2.700
Erik	85.200	3.050	89.700	1.875
Kiraz	71.800	2.376	83.300	2.800
Vişne	-	-	-	-

Bu çalışmada ülkemizin üretici profilinden bir kesit alınarak; tarımsal üretimin çeşitli aşamalarında üreticilerimizin sahip olduğu bilgi düzeyi ve bitki koruma uygulamalarına bakış açıları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Materyal ve metot

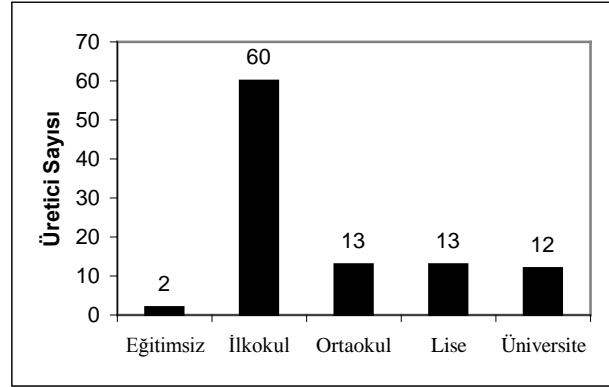
Araştırma alanı olarak Antalya ili Korkuteli ilçesi seçilmiştir. Bu çalışmada kullanılan materyali araştırma alanında sert çekirdekli meyve üreticilerinden anket yolu ile toplanan birincil veriler oluşturmuştur. Anketler üreticilerle yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Sert çekirdekli meyve üreticileri ile Temmuz-Ekim 2003 ayları arasında 100 anket yapılmıştır. Ankette toplam 20 soru yer almıştır. Üreticilerden anket yöntemi ile toplanan veriler bilgisayarda analiz edilerek çeşitli çizelge ve grafikler şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırma bulguları ve tartışma

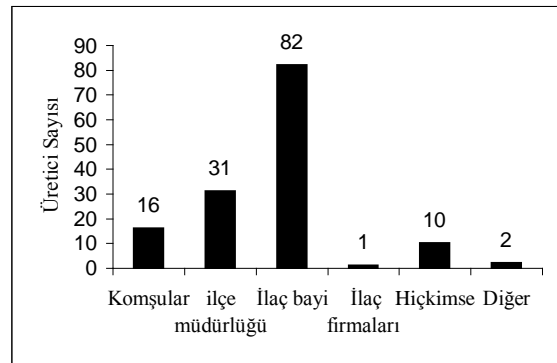
Tarımsal üretim sürecinde üreticilerimiz önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunları belirlemek ve çözüm yolları oluşturmak amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Kaynak olarak kullanılan üreticilerin 8'i kiraz, 17'si erik, 24'ü vişne, 25'i kayısı ve 26'sı şeftali üretmektedir. Bu üreticilerin % 28'i 1-50 arası, % 25'i 51-100 arası, % 22'si 101-250, % 16'sı 251-500 arası ve % 9'u 501 ve üzeri ağaca sahiptir. Yine üreticilerin %14'ü 1-5 yıldır, %37'si 6-10 yıldır, % 31'i 11-20 yıldır ve % 18'i 21 ve üzeri yıldır sert çekirdekli meyve üretmektedir. Çalışmaya kaynak olan üreticilerin sahip oldukları meyve bahçeleri meyve döneminde. Üreticilerin eğitim durumları ise Şekil 1'de verilmiştir. Sert çekirdekli meyve yetiştiriciliğini üreticilerin % 44'ü çevredeki çiftçilere, % 46'sı ailesine, % 8'i Tarım İlçe Müdürlüğü ve teknik elemanlara sorarak ve % 8'ide diğer şekillerde öğrenmiştir. Çalışmaya katılan üreticilerin % 6'sı sert

çekirdekli meyve yetiştiriciliği konusunda seminer veya kurs eğitimi almış, % 94'ü ise herhangi bir eğitim almamıştır. Ancak çalışmaya kaynak olan üreticilerin % 77'si meyve yetiştiriciliği konusunda bir eğitim verilirse, katılabileceklerini, %23'ü ise katılmayacaklarını bildirmişlerdir.

Üreticiler bitki koruma konusunda karşılaştığı sorunlar ile ilgili olarak çoğunlukla uzman kişi veya kuruluşlar yerine tarım ilacı satan bayilere başvurmuşlardır (Şekil 2). Sadece % 31'i Tarım İlçe Müdürlüğü veya teknik elemanlardan bilgi almaktadır.

Şekil 1. Korkuteli'nde 2003 yılında sert çekirdekli meyve üreticilerinin eğitim durumları

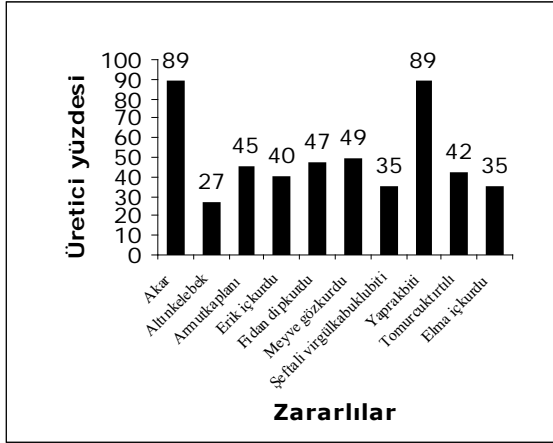

Şekil 2. Korkuteli'nde 2003 yılında sert çekirdekli meyve üreticilerinin bitki koruma konusunda karşılaştıkları sorunlar ile ilgili olarak kullandıkları kaynaklar

Üreticilerin % 89'u bahçesinde gördüğü zararlıları tanıdığını bildirirken, % 11'i tanımadığını bildirmiştir (Şekil 3). Özellikle kırmızıörümcek ve yaprak biti gibi yaygın olan zararlıları tanıdıklarını ifade etmişlerdir. Ancak yetiştirdikleri ürüne göre anahtar zararlı olan türleri tanıyanların oranı daha az oranda kalmıştır.

Üreticilerin % 79'u bütün böceklerin zararlı olmadığına, % 21'i ise bütün böceklerin zararlı olduğuna inanmaktadır. Bütün böceklerin zararlı olmadığına inanan üreticilerin % 85'i faydalı böceklerin bazılarını bildiğini, % 15'i ise bildiği faydalı böcek olmadığını bildirmiştir. Yine üreticilerin

% 83'ü zararlı böcekleri ağacın meyvesine, % 89'u yeşil aksamına ve %12'si toprak altı organlarına zarar verdiğini bildirmektedirler.

Şekil 3. Korkuteli'nde 2003 yılında sert çekirdekli meyve üreticilerinin bahçelerinde tanıdıkları zararlılar

Üreticilerin % 92'si zararlılarla savaşmada tarım ilacı kullandığını, bunların % 22'si ziraat mühendisinin tavsiyesine göre ilaç aldığını ve % 8'ide herhangi bir ilaç kullanmadığını bildirmişlerdir.

Üreticilerin zararlılarla kimyasal savaşım zamanını Çizelge 2'de bulunan kriterlere göre karar verdiği belirlenmiştir. Çizelge 2'ye göre üreticilerin büyük çoğunluğu zararlılarla savaşım zamanına karar verirken, ilçede bulunan erken uyarı sistemine göre uyarı yapan Tarım İlçe Müdürlüğü'nün talimatlarına güvenmektedir. Bunun yanı sıra % 54'ü ilaç bayilerine de başvurmuştur.

Çizelge 2. Üreticilerin tarımsal savaşa karar verirken dikkate aldığı kriterler

Savaşım kriterleri	Üretici oranı (%)
Bitki fenolojik dönemi	14
Zararlı görüldüğünde	32
Zararlı yoğunluğu	10
Danışman tavsiyesi	10
Zirai ilaç bayii	54
İl/İlçe müd. talimatlarına göre	72

Çalışmaya kaynak oluşturan üreticiler kimyasal savaşım sırasında Çizelge 3'deki kriterleri dikkate alıyor. Buna göre % 93'ü ruhsatlı ilaç kullandığını, % 84'ü ilacın bütün yaprak yüzeyini ıslatmasını % 34'ü doğal düşmanları öldürmeyen ilaçları seçtiklerini, % 96'sı ilaçlamayı sabahın erken saatinde yaptığını, % 77'si ilaçlama ile hasat arasındaki geçmesi gereken süreye uyduğunu ve % 95'i uygun ilaçlama aleti seçtiğini bildirmiştir.

Çizelge 3. Üreticilerin kimyasal savaşım uygulamasında dikkat ettikleri kriterler

ilaçlama sırasında dikkat ettikleri faktörler	Üretici oranı (%)
İlaçların ruhsatlı olması	93
İlacın ulaşması	84
Doğal düşmanları	34
İlaçlamayı sabah erken	96
İlaçlama ile hasat arası süre	77
Uygun ilaçlama aleti	95

Üreticilerin %93'ü bahçesindeki yabancı otlar ile mücadele ettiğini, % 7'si ise etmediğini, % 56'sı zararlılarla savaşımında toprak işleminin yararlı olduğunu, % 44'ü ise toprak işleme yapmadığını belirtmiştir. Üreticilerin sert çekirdekli meyve bahçesi kurarken fidan temininde % 8'i özel firmaları, % 90'i özel şahısları ve sadece % 2'si kamu kuruluşlarını tercih ettiğini bildirmektedir.

Üreticiler ürettiği meyveleri % 18'i alivre (dalında) satış yaparak, % 82'si pazarda satarak, % 11'i fabrikaya satarak ve % 4'üde diğer şekillerde değerlendirmektedir.

Etkili bir tarımsal savaşım kuşkusuz uygun savaşım elemanlarının seçimi ve uygulanması ile mümkün olacaktır. Uygun savaşım elemanlarından en önemlilerinden birisi de üreticinin bilgi düzeyi ve tarımsal savaşıma yaklaşımıdır. Araştırma sonuçlarından da görüldüğü gibi, üreticilerimizin büyük bir kısmı ilkököl mezunu ve üreticiliğe ait hiçbir belgesi yok. Günümüz modern tarım uygulamaları konusunda da bilgiye ulaşacağı kaynağa da çok uzak. İşlerini yürütürken ya çevresindeki üreticilerin bilgisine başvuruyor ya da ticari kaygısı olan tarım ilacı satan bayilere başvurmuştur. Aydın ilinde yapılan bir çalışmada üreticilerin % 57.10'u, bitkisel üretim sırasında karşılaşılan herhangi bir sorunu çözmek ve bilgi almak amacıyla tarım kuruluşlarından yararlandığını bildirilmiştir [2]. Aynı çalışmada üreticilerin ilaç seçiminde en fazla ilaç bayilerinin tavsiyelerini dikkate aldığı belirlenmiştir. Buna karşın Korkuteli ilçesinde yapılan bu çalışma sonuçlarına göre yeniliklere açık bir üretici profili ortaya çıkmaktadır. Çalışmaya kaynak oluşturan üreticilerin % 77'si verilecek eğitimlere gönüllü olduklarını bildirmişlerdir. Ayrıca tarımsal savaşıma karar vermede erken uyarı sisteminden yararlananların oranı da yüksektir (% 72). Aynı zamanda ilaç bayilerine sorarak tarımsal savaşıma karar verenlerin oranı da % 54'dür. Doğu Akdeniz de yapılan bir çalışmada turuncgil yetiştiricilerinden % 50.0'si bahçelerindeki zararlılarla savaşım ile ilgili konularda tavsiyeleri teknik elemanlardan, % 26.69'u ise ilaç bayilerinden aldığını belirtmektedir [4]. Üreticilerin büyük çoğunluğu kırmızıörümcek, yaprak gibi yaygın olan zararlıları tanıdıklarını bildirmekle birlikte diğer zararlıları tanıyanların oranı daha düşük çıkmıştır. Çalışma sonucuna göre üreticilerin önemli bir bölümü faydalı böceklerin varlığından haberdar

olmasına rağmen, savaşında faydalı böceklere yan etkisi olan kimyasal savaşımı ve geniş etkili ilaçları (üreticilerin kullandıkları tarım ilaçlar da belirlenmiştir, ancak çok geniş bir dizine sahip olduklarından makalede verilmemiştir) tercih etmektedirler. Faydalı böceklere etkisi olmayan ilaçları tercih edenlerin oranı sadece % 34'dür. Bazı pestisitlerin tavsiye dışında kullanıldığı ve bu pestisitlerin bazı hastalık etmenlerine ve zararlılara karşı birçok üründe ikili, üçlü karışımlar halinde kullanıldığı, bazen aynı gruptan ilaçların karıştırıldığı ülkemizde tespit edilmiştir [5]. Bunların giderilmesi için yetiştiricilerin zirai ilaç bayilerinden çok teknik elemanlara danışması, zararlılarla biyolojik mücadele konusunda yetiştiricilere verilecek eğitimlerde modern araç ve gereçlerin kullanılması ve üretici koşullarında bu konuda demonstrasyonlara ağırlık verilmesi uygun olacaktır [6].

Üreticiler yetiştiricilik konusunda da yeterli donanıma sahip değil. Üreticilerin % 90'nı bahçe kurarken sertifikası olmayan fidan kullanmaktadır. Hastalık ve zararlı ile bulaşıklılığı konusunda herhangi bir belge istenmemektedir.

Etkin bir tarımsal savaşım için, üreticilerin seminer, kurs vb. tekniklerle bilgilendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca alternatif savaşım yöntemleri konusunda bilgilendirilmeli ve uygulamalı eğitim verilmelidir. İlaç kullanımının kayıt altına alınması ve tarımsal ilaçların reçete ile satılmasının zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- [1]. Açar, S. ve Toros, S., 1990. Pestisitlerin bitki bünyesine girişi ve değişimleri. Türk. entomol. derg., 14 (2): 119-126.
- [2]. Boz, Ö., Erol, T., Benlioğlu, S. ve Öncüer, C., 1998. Aydın ili zirai mücadele uygulamalarının sosyo-ekonomik yönden değerlendirilmesi. Türk. Entomol. derg., 22(2): 123-136.
- [3]. Demircan, V., ve Aktaş, A. R., 2004. Isparta ili kiraz üretiminde tarımsal ilaç kullanım düzeyi ve üretici eğilimlerinin belirlenmesi. Tarım ekonomisi derneği dergisi, sayı: 9, 51-65
- [4]. Erkilic, L., Yiğit, A. ve Karaat, Ş., 1999. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde turunçgil zararlıları ile biyolojik mücadele uygulamalarına ilişkin bir anket çalışması. Türkiye IV. Biyolojik Mücadele Kongresi Bildirileri. Entomoloji Derneği Yayınları no: 9, s:144-156. 26-29 Ocak 1999. Adana.
- [5]. Erol, T., Benlioğlu, S., Boz, Ö. ve Öncüer, C., 1998. Aydın ilindeki tarım ürünlerinde pestisit kullanımının değerlendirilmesi. Türk. entomol. derg., 22 (1): 57-71.
- [6]. Yiğit, A., Canhilal, R. ve Zaman, K., 1994. Doğu Akdeniz Bölgesinde turunçgil zararlıları ile biyolojik mücadele uygulamalarına ilişkin bir anket çalışması. Türkiye 3. Biyolojik Mücadele Kongresi, s: 409-419. 25-28. 01.11994. İzmir.